SCIENCE HUB REVIEW
2026
Volume 1
Issue 5
www.sciencehubreview.uz
ILMIY ELEKTRON JURNAL

TALABANING SHAXSIY KABINETI: O‘QUV MATERIALLARINI JOYLASHTIRISH, QAYTA ALOQA VA ELEKTRON MULOQOTNI TASHKIL ETISH

Muzaffarova Xayitgul Nesibovna

Ilmiy rahbar, Jizzax davlat pedagogika universiteti, Maxsus pedagogika kafedrasi dotsenti

Bekpulatova Mohinur

Jizzax davlat pedagogika universiteti, Pedagogika-psixologiya va inklyuziv ta’lim fakulteti, Maxsus pedagogika (logopediya) yo‘nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya

Ushbu ilmiy maqolada zamonaviy raqamli ta’lim sharoitida talabaning shaxsiy kabineti (LMS tizimlari) orqali o‘quv jarayonini samarali tashkil etishning nazariy va metodik asoslari chuqur tahlil qilingan. O‘zbekistonning yetakchi olimlari M. Yu. Ayupova va X. N. Muzaffarovalarning pedagogika, ta’lim metodikasi hamda bo‘lajak defektolog va pedagog kadrlarni kasbiy tayyorlashga oid darslik va ilmiy-uslubiy asarlariga tayangan holda, shaxsiy kabinetda o‘quv materiallarini tizimli joylashtirish, diagnostik va korreksion qayta aloqani (feedback) yo‘lga qo‘yish hamda akademik elektron muloqot madaniyatini rivojlantirish mexanizmlari ochib berilgan.

Kalit so‘zlar

talabaning shaxsiy kabineti, raqamli ta’lim muhiti, o‘quv-uslubiy materiallar, qayta aloqa (feedback), elektron muloqot, M. Ayupova, X. N. Muzaffarova, kredit-modul tizimi.

Аннотация

В данной научной статье проведен глубокий анализ теоретико-методических основ эффективной организации учебного процесса через личный кабинет студента (системы LMS) в условиях современного цифрового образования. С опорой на учебники и научно-методические труды ведущих ученых Узбекистана М. Ю. Аюповой и Х. Н. Музаффаровой в области педагогики, методики обучения и профессиональной подготовки будущих дефектологов и педагогов раскрыты механизмы систематического размещения учебных материалов, налаживания диагностической и коррекционной обратной связи (feedback), а также развития культуры академической электронной коммуникации.

Ключевые слова

личный кабинет студента, цифровая образовательная среда, учебно-методические материалы, обратная связь, электронная коммуникация, М. Аюпова, Х. Н. Музаффарова, кредитно-модульная система.

Abstract

This scientific article provides an in-depth analysis of the theoretical and methodological foundations for effectively organizing the educational process via a student's personal account (LMS systems) in modern digital education. Drawing upon the textbooks and scientific-methodological works of leading Uzbek scholars M. Yu. Ayupova and Kh. N. Muzaffarova in pedagogy, teaching methodology, and the professional training of future defectologists and educators, the article reveals mechanisms for systematically uploading educational materials, establishing diagnostic and corrective feedback, and fostering academic electronic communication culture.

Keywords

student personal account, digital educational environment, educational materials, feedback, electronic communication, M. Ayupova, Kh. N. Muzaffarova, credit-module system.

Kirish

O‘zbekiston Respublikasida oliy ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, o‘quv jarayonini raqamlashtirish va kredit-modul tizimiga to‘liq o‘tish sharoitida ta’lim sifatini ta’minlashning yangi mexanizmlari shakllanmoqda. Bugungi kunda oliy ta’lim muassasalarida keng joriy etilgan HEMIS, Moodle, Google Classroom kabi elektron ta’limni boshqarish tizimlarining (LMS) markaziy bo‘g‘ini — «Talabaning shaxsiy kabineti» hisoblanadi. Shaxsiy kabinet talaba uchun nafaqat akademik ko‘rsatkichlarni kuzatish vositasi, balki mustaqil bilim olish, metodik resurslardan foydalanish va o‘qituvchi bilan uzluksiz muloqot o‘rnatish maydonidir.

Ta’lim jarayonini ilmiy-metodik jihatdan to‘g‘ri tashkil etish masalalari O‘zbekistonning yetakchi olimlari M. Yu. Ayupova va X. N. Muzaffarovalarning asarlarida chuqur tadqiq etilgan. Xususan, professor M. Yu. Ayupova o‘zining «Logopediya» darsligi va maxsus pedagogikaga oid ilmiy ishlarida ta’lim jarayonida tizimlilik, izchillik, nazariya va amaliyot birligi hamda muntazam diagnostika tamoyillarini ilgari surgan. X. N. Muzaffarova esa o‘zining o‘qitish metodikasi va innovatsion pedagogik texnologiyalarga bag‘ishlangan o‘quv qo‘llanmalarida bo‘lajak mutaxassislarni tayyorlashda ko‘rgazmalilik, individuallashtirish, interaktiv yondashuv va pedagogik muloqot madaniyatining hal qiluvchi ahamiyatini asoslab bergan. Ushbu

fundamental metodik qarashlar talabaning shaxsiy kabineti funksional imkoniyatlarini loyihalashda bevosita nazariy tayanch bo‘lib xizmat qiladi.

1. Shaxsiy kabinetda o‘quv materiallarini tizimli joylashtirishning ilmiy-metodik asoslari

Talabaning shaxsiy kabinetiga o‘quv-uslubiy materiallarni joylashtirish shunchaki fayllarni yuklash jarayoni emas, balki puxta o‘ylangan didaktik tizimdir. M. Yu. Ayupovaning ilmiy-metodik yondashuvlariga ko‘ra, har qanday o‘quv materiali talabaning bilish faoliyatini faollashtirishi, oddiydan murakkabga qarab mantiqiy izchillikda qurilishi va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga yo‘naltirilgan bo‘lishi shart.

X. N. Muzaffarovaning innovatsion ta’lim texnologiyalariga oid tadqiqotlarida esa o‘quv resurslarining multimediyaviyligi va ko‘rgazmaliligi talabalarning fanga bo‘lgan qiziqishini oshirishi hamda materialni chuqur o‘zlashtirishga xizmat qilishi ta’kidlanadi. Shu nuqtai nazardan, shaxsiy kabinetda o‘quv materiallarini joylashtirish quyidagi asosiy tarkibiy qismlarni o‘z ichiga olishi lozim:

Me’yoriy va rejalashtiruvchi hujjatlar: Fan dasturi, sillabus, kalendar-mavzuiy reja hamda mustaqil ta’limni bajarish bo‘yicha metodik ko‘rsatmalar (M. Yu. Ayupovaning ta’lim jarayonini aniq rejalashtirish va tizimlashtirish tamoyili asosida).

Nazariy va ko‘rgazmali-multimediyaviy blok: Ma’ruza matnlari, taqdimotlar (PPTX), video-ma’ruzalar, sxema va jadvallar, amaliy mashg‘ulotlar uchun keys-stadilar hamda glossariylar (X. N. Muzaffarovaning ko‘rgazmalilik va multimediyaviy ta’lim texnologiyalari konsepsiyasiga muvofiq).

Nazorat va mustaqil ta’lim resurslari: Har bir modul yakuni bo‘yicha o‘z-o‘zini tekshirish testlari, amaliy topshiriqlar banki, baholash mezonlari (rubrikalar) hamda alohida ta’lim ehtiyojlariga ega talabalar uchun moslashtirilgan inklyuziv elektron materiallar.

2. Qayta aloqa (Feedback) tizimini tashkil etish va korreksion-metodik yondashuv

Raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi qayta aloqa (feedback) o‘quv jarayonining sifat ko‘rsatkichidir. M. Yu. Ayupova o‘z asarlarida ta’lim va korreksiya jarayonida doimiy pedagogik diagnostika olib borish, talaba yoki o‘quvchining yo‘l

qo‘ygan xatolarini o‘z vaqtida aniqlash va ularni bartaraf etish uchun individual metodik ko‘rsatmalar berish zarurligini alohida qayd etadi.

Talabaning shaxsiy kabineti ushbu diagnostik-korreksion qayta aloqani tezkor va shaffof tarzda amalga oshirish imkonini beradi. X. N. Muzaffarova ta’kidlaganidek, zamonaviy ta’limda baholash nafaqat nazorat funksiyasini, balki rag‘batlantiruvchi va rivojlantiruvchi (formativ) funksiyani ham bajarishi kerak. Shaxsiy kabinetda qayta aloqa quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

Bosqich / Yo‘nalish	**Shaxsiy kabinetdagi mexanizm**	**Ilmiy-metodik asos (M. Ayupova, X. Muzaffarova)**
1. Topshiriqni yuklash va diagnostika	Talaba mustaqil ish yoki loyihani belgilangan muddatda kabinetga yuklaydi.	Ta’lim oluvchi faoliyatini tizimli nazorat qilish va diagnostika (M. Yu. Ayupova).
2. Konstruktiv tahlil va izoh (Feedback)	O‘qituvchi ishni tekshirib, yutuq va kamchiliklar bo‘yicha yozma/audio tavsiya va ball beradi.	Individual korreksion-metodik yo‘naltirish va formativ baholash (M. Ayupova, X. Muzaffarova).
3. Refleksiya va qayta takomillashtirish	Talaba izohlar asosida xatolarini tuzatadi va qayta muloqotga kirishadi.	O‘z-o‘zini tahlil qilish (refleksiya) va kasbiy motivatsiyani oshirish (X. N. Muzaffarova).

3. Elektron muloqotni tashkil etish va pedagogik muloqot madaniyati

Talabaning shaxsiy kabineti bazasida elektron muloqotni samarali yo‘lga qo‘yish masofaviy va aralash ta’lim sharoitida ham subyektlararo jonli muloqotni ta’minlaydi. M. Yu. Ayupova va X. N. Muzaffarovalarning pedagogik-psixologik qarashlarida o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi hamkorlikka asoslangan (subyekt-subyekt) muloqot, o‘zaro hurmat, bag‘rikenglik va kasbiy nutq madaniyati ta’lim samaradorligining muhim omili sifatida e’tirof etiladi.

Shaxsiy kabinetda elektron muloqot ichki xabar almashish tizimi (chat), mavzuli muhokama forumlari, e’lonlar bo‘limi hamda onlayn maslahatlar (vebinarlar) orqali tashkil etiladi. Ushbu jarayonda «raqamli etiket» (netiket) qoidalariga rioya qilish — murojaatlarning ilmiy-akademik uslubda, aniq va hurmat ruhida bayon etilishi hamda o‘qituvchi tomonidan belgilangan reglament asosida javob qaytarilishi kommunikativ to‘siqlarning oldini oladi va talabalarda kasbiy muloqot kompetensiyasini shakllantiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, talabaning shaxsiy kabineti zamonaviy raqamli universitet modelida o‘quv jarayonini boshqarish, mustaqil ta’limni tashkil etish va ta’lim sifatini oshirishning ajralmas vositasidir. O‘zbekistonning yetakchi olimlari M. Yu. Ayupova va X. N. Muzaffarovalarning ta’limni tizimli rejalashtirish, ko‘rgazmalilik, diagnostik-korreksion qayta aloqa va pedagogik muloqot madaniyatiga oid ilmiy-metodik qarashlarini elektron ta’lim platformalari imkoniyatlari bilan uyg‘unlashtirish talabalarning kasbiy tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshiradi hamda zamonaviy mehnat bozori talablariga javob beradigan raqobatbardosh mutaxassislarni yetishtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Raqamli O‘zbekiston — 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PF-6079-son Farmoni. — Toshkent, 2020.

2. Ayupova M.Yu. Logopediya. Darslik. — Toshkent: «O‘zbekiston faylasuflar milliy jamiyati», 2007 (va keyingi nashrlari).

3. Ayupova M.Yu. Maxsus pedagogika va korreksion ta’lim asoslari. O‘quv qo‘llanma. — Toshkent: TDPU, 2019.

4. Muzaffarova X.N. Maxsus ta’lim metodikasi va innovatsion pedagogik texnologiyalar. O‘quv-uslubiy qo‘llanma. — Toshkent, 2018.

5. Muzaffarova X.N. Bo‘lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish. — Toshkent, 2021.

6. Abduqodirov A.A., Pardayev A.X. Masofali o‘qitish nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: «Fan», 2009.